

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och till lagar som har samband med dem

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och till lagar som har samband med dem (RP 47/2021 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Minna Laherto, arbets- och näringsministeriet
- regionutvecklingsdirektör Johanna Osenius, arbets- och näringsministeriet
- redovisningsrevisionschef Jari Sanaskoski, Statens revisionsverk
- utvecklingsdirektör Päivi Ekdahl, Lapplands förbund
- utvecklingschef Annukka Mäkinen, Finlands Kommunförbund
- regionexpert Jenni Ruokonen, Finlands näringsliv rf
- direktör, regionutveckling Juha Eskelinen, Nylands förbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Mellersta Finlands förbund
- Birkalands förbund
- tf. direktör för Centrum för Europa-forskning Timo Miettinen, Helsingfors universitet, Centrum för Europaforskning
- Kajanalands förbund
- Södra Karelens förbund
- Södra Österbottens förbund
- Landskapsförbundet i Södra Savolax
- Tavastlands förbund
- Mellersta Österbottens förbund

Utlåtande EkUU 16/2021 rd

- Kymmenedalens förbund
- Österbottens förbund
- Norra Österbottens förbund
- Norra Savolax förbund
- Päijät-Häme förbund
- Satakuntaförbundet
- Egentliga Finlands förbund
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Tavastlands förbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det viktigaste innehållet i och syftena med propositionen. I den nya lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik preciseras och kompletteras den nationella tillämpningen av regleringshelheten för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder under programperioden 2021—2027. I lagarna i propositionen samlas dessutom alla nationella specialbestämmelser om Interregprogram och Interregprogram vid de yttre gränserna.

Systemet för planering av regionutvecklingen och dess aktörer samt myndigheternas uppgifter och behörighet förblir i huvudsak oförändrade, men planeringssystemet lättas upp. Helheten av landskapsförbundens regionutvecklingsuppgift förtydligas, och regleringen av samarbetsstrukturerna och förfarandena inom regionutvecklingen reformeras.

Förvaltningskontrollerna av Interregprogrammen ska i fortsättningen utföras av landskapsförbunden. I Interregprogrammen förenhetligas dessutom bestämmelserna om nationell medfinansiering mellan de olika programmen så att förvaltningsuppgiften i fråga om medfinansieringen uteslutande sköts av landskapsförbunden.

Bevillningsfullmakten för de medel som ingår i förslaget har tagits in i budgeten för 2021 och genom denna regeringsproposition sätts den nationella lagstiftning som besluten om beviljande förutsätter i kraft.

Syftet är att samordna den nationella regional- och strukturpolitiken och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik genom att uppdatera planeringen och arbetssätten inom regionutvecklingen så att de motsvarar förändringarna i omvärlden och överensstämmer med Europeiska unionens mål och med nationella mål. Syftet är också att stödja och främja en verkningsfull växelverkan och avtalsmässighet i regionutvecklingen, skapa klarhet i regleringen och minska stöd-mottagarnas och myndigheternas administrativa börda.

Konsekvenser av den föreslagna lagstiftningen. När det gäller Interregprogrammen överförs den övervakning på första nivån som sköts av privata revisorer till landskapsförbunden.

Utlåtande EkUU 16/2021 rd

Grunden för överföringen är att uppgiftens innehåll och verksamhetens natur kommer att ändras under programperioden 2021—2027, när förenklade kostnadsmodeller införs. De nya kostnadsmodellerna kommer att underlätta inspektionen av bokföringskostnaderna, eftersom en betydande del av kostnaderna ska ersättas som procentandel, med fast pris eller som engångsersättning. Det betyder att kostnaderna inte kontrolleras från bokföringen och att verifieringskedjan till bokföringskostnaderna inte behöver kontrolleras. Föremålet för inspektionen övergår till riktigheten av kalkyleringsmetoden med den använda kostnadsmodellen och de resultat som de använda modellerna producerar och till uppföljningen av genomslaget. Programfinansieringen kan på så sätt bättre styras till det egentliga syftet, eftersom stödmottagarna inte behöver reservera pengar för förvaltningskontroller. Övervakningen av Interregprojekt effektiviseras även med tanke på riskhanteringen, eftersom de behöriga landskapsförbunden ska ha till uppgift att både göra förvaltningskontroller och förvalta den nationella medfinansieringen.

Enligt propositionen kommer denna överföring och överföringen av förvaltningen av den nationella medfinansieringen från arbets- och näringsministeriet till landskapsförbunden dock att öka behovet av anslag för den nationella finansieringen.

Utvärderingarna av förvaltningen och den verksamhetsgranskning som utförts av statens revisionsverk bekräftar att man hittills har åstadkommit effektivitet genom att koncentrera uppgifterna. Förvaltningsmyndigheten har därför uppmanat landskapsförbunden att effektivisera sin förvaltning och koncentrera sina uppgifter. Landskapsförbunden håller dock på att minska samarbetet i fråga om de förmedlande organens uppgifter, och under den nya programperioden koncentreras uppgifterna endast inom Södra Finlands område mellan fem förbund. I andra regioner har förbunden meddelat att de koncentrerar uppgifterna endast i fråga om fortsatta åtgärder. Det är oundvikligt att decentraliserad förvaltning ökar landskapsförbundens kostnader. Enligt de jämförelseuppgifter som ekonomiutskottet fått kommer det i Finland att finnas 19 förmedlande organ under den kommande programperioden, medan uppgifterna till exempel i Estland sköts av en myndighet och i Sverige av två myndigheter. Även om förvaltningskostnaderna kommer att minska under den kommande programperioden, delvis på grund av den ökade användningen av förenklade kostnadsmodeller och de avancerade digitala tjänsterna, anser ekonomiutskottet att det är viktigt att förvaltningen förenklas och sammanförs i större utsträckning än för närvarande. Här kan man dra lärdom av bästa praxis i våra närmaste jämförelseländer.

Enligt förslaget har regleringen indirekta konsekvenser för förutsättningarna för att utveckla företagsverksamheten genom tydligare växelverkan, samarbete och arbetsfördelning mellan myndigheter och andra aktörer. Om projekten enligt programmet lyckas, minskar de offentliga inkomstöverföringarna när personer övergår från att vara förmånstagare till förvärvsarbete eller företagande. Det framgår dock inte av motiveringen hur de ändringar som nu görs i lagstiftningen påverkar möjligheterna att nå detta grundläggande mål.

Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga föreslogs det att det nya kostnadsansvar som föreslås bli överfört till landskapsförbunden i anslutning till skötseln av uppgifterna som förmedlande organ inte ska godkännas, utan att kostnaderna i sin helhet ska täckas med EU-finansiering och statlig finansiering. Ekonomiutskottet föreslår att förvaltningsutskottet i sitt betänkande överväger om förvaltningen av EU-program kunde finansieras med pengar från kommunerna eller om

Utlåtande EkUU 16/2021 rd

uppgifterna för landskapsförbunden som förmedlande myndighet i sin helhet ska finansieras genom tekniskt stöd och statlig finansiering.

Sammanfattande kommentarer. Sammantaget är propositionen heltäckande och detaljerad men samtidigt också komplicerad. Eftersom bestämmelserna om olika program har samlats i en och samma lag är det till vissa delar svårt att se vilka författningar som gäller vilken stödform. Samtidigt med förslagen till genomförande- och finansieringslagar har man vid arbets- och näringsministeriet berett en proposition med förslag till lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (RP 46/2021 rd). Vid beredningen av lagar och författningar på lägre nivå är det viktigt att beakta deras inbördes beroendeförhållanden.

En effektivare användning av resurserna eftersträvas genom åtgärder som baserar sig på aktörernas gemensamma mål och genom statlig finansiering. Förslaget minskar till exempel den administrativa bördan för företag som deltar i olika nätverksprojekt, eftersom avsikten med verksamheten är att utvidga användningen av Europeiska unionens förenklade kostnadsmodeller. Det är en mycket välkommen utveckling, menar utskottet.

De sakkunniga som ekonomiutskottet har hört har bedömt att regionutvecklingsdiskussionerna innebär en reglering av växelverkan mellan landskapen och staten. Slopandet av genomförandeplanerna för landskapsprogrammen förenklar för sin del myndigheternas förfaranden. Ekonomiutskottet delar de sakkunnigas uppfattning att den föreslagna ändringen kan understödjas.

Avvecklingen av samarbetsförfarandena mellan landskapsförbunden kan antas skapa klarhet i landskapets beslutssystem. Men enligt propositionsmotiven ökar ändringarna dock den administrativa splittringen och de administrativa kostnaderna för verkställigheten av EU:s regional- och strukturpolitiska program. Det större antalet förmedlande organ kan också öka ojämlikheten i behandlingen av sökande och göra programmets verkställighetssystem svårare att förutse. Det större antalet förmedlande organ ökar också risken för att det uppstår icke stödberättigande kostnader. Risken hänför sig till statsbudgeten och realiseras om de faktiska kostnaderna inte kan inkluderas i de ansökningar om utbetalning som riktas till Europeiska unionen, så att de i stället måste betalas nationellt.

Enligt en utredning till ekonomiutskottet har man i internationella undersökningar om regionutveckling bland annat kommit till slutsatsen att det vid finansieringen är väsentligt att koncentrera sig på de långsiktiga strategiska målen, och att den föreslagna nya budgetramen där smidigheten betonas kan vara ett hot mot detta tänkesätt. För regionutvecklingspengarnas del har det dessutom konstaterats att det finns en stor potential när det gäller främjande av projekt mellan regionerna.

Den föreslagna regleringen är en betydande kanal för EU-finansiering och nationell finansiering. Ekonomiutskottet anser därför att det är viktigt att resurserna i systemet används till att göra en oberoende undersökning som uppfyller de akademiska kriterierna om systemets verkningsfullhet, till den del det ingår i den nationella prövningsrätten.

Utlåtande EkUU 16/2021 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 18.5.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juhana Vartiainen saml
vice ordförande Hanna Kosonen cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.